02/05/2025

Θεσσαλιώτιδος Τιμόθεος: “Ο Μέγας Αθανάσιος, υπήρξε ο θεμελιωτής της διδασκαλίας της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Τιμόθεος, το εσπέρας της Πέμπτης 1 Μαΐου, χοροστάτησε στην ακολουθία του Εσπερινού, επί τη ιερά μνήμη του εν αγίοις Αθανασίου Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, στον Ιερό Ναό Αγίου Αθανασίου Τ.Κ. Μικρού Βουνού.

Στο τέλος της ακολουθίας, ο Σεβασμιώτατος απηύθυνε λόγο προς το εκκλησίασμα,

αντλώντας έμπνευση από τη ζωή και το έργο του Μεγάλου αυτού Πατρός της Εκκλησίας, του οποίου η αγωνιστικότητα, η θεολογική οξυδέρκεια και η πίστη στον Αναστημένο Χριστό αποτελούν φάρο αληθείας και σταθερό σημείο αναφοράς στους δύσκολους καιρούς μας.

Ανέφερε χαρακτηριστικά:

Αγαπητοί μου αδελφοί,

Μας συγκαλεί απόψε όλους μας, η μνήμη ενός μεγάλου Πατρός και Διδασκάλου της Εκκλησίας μας, του Αγίου Αθανασίου Πατριάρχου Αλεξανδρείας, ενός λέοντος πραγματικά μέσα στο νοητό στερέωμα της Εκκλησίας του Χριστού. Ενός οικουμενικού διδασκάλου της αθανασίας, όπως ψάλλουμε, επώνυμου από το όνομά του, ο οποίος πέρασε από τη ζωή της Εκκλησίας και άφησε τα στίγματά του πολύ δυναμικά και πολύ ζωντανά μέσα σε αυτήν.

Ευγενής στην καταγωγή και πιστός από τους γονείς του, πλούσιος και ευκατάστατος, γεννήθηκε στην πόλη της Αλεξάνδρειας το 275 μ.Χ. Έζησε 78 χρόνια και εκοιμήθη στις 2 Μαΐου του 373 μ.Χ. Η μνήμη του τιμάται απόψε και αύριο. Στις 18 Ιανουαρίου τον εορτάζουμε μαζί με τον Άγιο Κύριλλο, Πατριάρχη Αλεξανδρείας, διότι και οι δύο έζησαν στον ίδιο τόπο με περίπου 70 χρόνια διαφορά. Ο μεν πρώτος, **ο Μέγας Αθανάσιος, υπήρξε ο θεμελιωτής της διδασκαλίας της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου**, ενώ ο δε Κύριλλος Αλεξανδρείας, το 431 μ.Χ., θεμελίωσε τη διδασκαλία της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου, η οποία έγινε στην Έφεσο.

Ο Μέγας Αθανάσιος, πράγματι, από την αρχή της ηλικίας του ήταν προσηλωμένος στην πίστη και στην αγάπη του προς τον Θεό και προς την Εκκλησία. Θεωρώ ότι είναι πολύ γνωστό, αλλά θα το αναφέρω: το γεγονός ότι σε μικρή ηλικία, εκεί στα ρείθρα του Νείλου ποταμού, μαζί με άλλους συνομηλίκους του, βάπτιζαν παιδιά – πρεσβύτεροι και διάκονοι οι φίλοι του, και ο Αθανάσιος επίσκοπος, έκανε τον επίσκοπο. Το πληροφορήθηκε ο τότε Επίσκοπος Αλεξανδρείας, Άγιος Αλέξανδρος, το παρακολούθησε και το αποδέχθηκε. Βέβαια, μια φορά γίνεται αυτό στην Εκκλησία και δεν επαναλαμβάνεται. Όμως, αποδέχθηκε εκείνες τις βαπτίσεις διότι ο τότε νεαρός Αθανάσιος, μικρός στην ηλικία, τις τελούσε με ακρίβεια και με τάξη εκκλησιαστική. Γι’ αυτό και αποφάσισε ο Άγιος Αλέξανδρος να χρίσει μόνο τους νεοβαπτιζομένους – διότι τότε ακόμη οι άνθρωποι βαπτίζονταν σε μεγάλη ηλικία – και αποδέχθηκε η τοπική Εκκλησία της Αλεξάνδρειας αυτά τα βαπτίσματα.

Αυτό ήταν και ένας τρόπος να αναγνωρίσει ο Άγιος Αλέξανδρος Αλεξανδρείας την πράξη του Αγίου Αθανασίου και να αναδείξει την προσωπικότητα του Ιερού Αθανασίου: το εύρος της πίστεώς του, τη μόρφωσή του – μοναδική και εξέχουσα – και την ασκητική του ζωή. Υπήρξε υποτακτικός και μαθητής του Μεγάλου Αντωνίου. Αυτός μας έγραψε τον βίο του Μεγάλου Αντωνίου και μας τον παρέδωσε στην Εκκλησία μαζί με τη διδασκαλία του.

Η διδασκαλία του Αθανασίου υπήρξε το απόσταγμα της δογματικής διδασκαλίας της εποχής εκείνης. Νεαρός διάκονος, όπως είπαμε, μετά τη χειροτονία του ακολούθησε τον Άγιο Αλέξανδρο Αλεξανδρείας στην Α΄

Οικουμενική Σύνοδο. Λόγω της καταρτίσεώς του, των γνώσεών του, της κλασικής παιδείας του αλλά και της θεολογίας του, δημιούργησε τις προϋποθέσεις για να καταγραφούν τα δόγματα της Εκκλησίας στην Α΄ Οικουμενική Σύνοδο. Ο Μέγας Αθανάσιος, μαζί με τους άλλους επισκόπους, υπερασπίστηκε τα δόγματα της πίστεως. Η Σύνοδος συνεκροτήθη στη Νίκαια της Βιθυνίας το 325 μ.Χ., και από εκεί έχουμε σήμερα όχι μόνο το δόγμα της Εκκλησίας, αλλά και τα επτά πρώτα άρθρα του Συμβόλου της Πίστεως, τα οποία θεσπίστηκαν τότε.

Πατριάρχευσε 46 χρόνια στην Αλεξάνδρεια, εκ των οποίων τα 16 τα πέρασε στην εξορία. Υπέστη ανηλεή διωγμό από τον Επίσκοπο Ευσέβιο Νικομηδείας και άλλους αριανόφρονες, που επιχείρησαν με κάθε τρόπο να τον διώξουν, να τον φονεύσουν, να τον καταδιώξουν. Μετά την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο και την κοίμηση του Αγίου Αλεξάνδρου Αλεξανδρείας, ο Άγιος Αθανάσιος ανέλαβε το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Δύο χρόνια μετά, ο Μέγας Κωνσταντίνος τον εξόρισε με βασιλικό διάταγμα και τον έστειλε στη Γαλλία – που τότε ήταν τόπος εξορίας.

Τα πρώτα ψήγματα του μοναχισμού στη Γαλλία τα θεμελίωσε ο Άγιος Αθανάσιος. Όταν πληροφορήθηκε τον θάνατο του Μεγάλου Κωνσταντίνου και την ανάρρηση του Κωνσταντίου, ταξίδεψε από τη Ρώμη και με αυτοκρατορικό διάταγμα επανήλθε στην Αλεξάνδρεια για να συνεχίσει την επισκοπική του διακονία στον λαό του Θεού.

Παρά τις συνεχείς εξορίες, τις απόπειρες δολοφονίας, τις συκοφαντίες – ακόμα και τη ρίψη του σε ξεροπήγαδο – ο Άγιος Αθανάσιος παρέμεινε αταλάντευτος. Οι Αρειανοί πίστευαν ότι ο Υιός και Λόγος του Θεού δεν είναι αληθινός Θεός, αλλά κτίσμα, υποδεέστερο από τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα. Αν όμως ο Λόγος του Θεού δεν είναι Θεός αληθινός, δεν υπάρχει υποστατική ένωση Θεού και κόσμου στη μήτρα της Παναγίας. Άρα δεν υπάρχει σωτηρία. Η σωτηρία μας έγκειται στο ότι ο Χριστός, ως Θεός αληθινός, προσέλαβε ανθρώπινη φύση ουσιαστική. Έτσι, έχουμε υποστατική ένωση κτιστού και ακτίστου, Θεού και κόσμου. Διαφορετικά, δεν θα είχαμε θέωση, σωτηρία, αγίους, άφθαρτα λείψανα, θαύματα. Η αίρεση των Αρειανών, η οποία σήμερα συνεχίζεται μέσω των Ιεχωβάδων, αρνείται την Ανάσταση και τη θεότητα του Χριστού.

Ένα από τα πολλά που του έκαναν ήταν να ξεθάψουν έναν νεκρό, να του κόψουν το χέρι, να το ταριχεύσουν και να κατηγορήσουν τον Αθανάσιο ότι τον εφόνευσε. Στη Σύνοδο της Τύρου, ο Αθανάσιος πήρε τον Αρσένιο, τον οποίο υποτίθεται είχε σκοτώσει, τον εισήγαγε μεταμφιεσμένο και αποκάλυψε το πρόσωπό του. Ρώτησε: «Πόσα χέρια έχει ο άνθρωπος;» – «Δύο», απάντησαν. Και τότε έδειξε ότι και τα δύο χέρια του Αρσενίου ήταν ακέραια. Έτσι, κατέρρευσε η συκοφαντία.

Μέχρι να ανατείλει το άστρο του Μεγάλου Βασιλείου στην Καππαδοκία, η Εκκλησία αφουγκραζόταν με δέος τον Άγιο Αθανάσιο και τις διδασκαλίες του απέναντι στις αιρέσεις. Το ποιμαντικό του έργο ήταν πάρα πολύ μεγάλο. Ίδρυσε γηροκομεία, ορφανοτροφεία, λεπροκομεία και νοσοκομεία και τα συντηρούσε με κόπο και αγώνα, χωρίς να ξεχνά ποτέ να υπερασπίζεται τα δίκαια της Εκκλησίας.

Ένα από τα σπουδαιότερα έργα του είναι ο Λόγος περί Ενανθρωπήσεως του Θεού Λόγου, ο οποίος γράφτηκε για να εναντιωθεί στις κακοδοξίες του Αρείου – ο οποίος δεν ήταν τυχαίος, αλλά πρεσβύτερος, διανοούμενος και φιλόσοφος, που προσπαθούσε με τη λογική να ερμηνεύσει τα δόγματα της πίστεως. Όμως, τα δόγματα ερμηνεύονται με την πίστη, όχι με τη λογική. Ο Θεός φωτίζει τον άνθρωπο για να έρθει εις θεογνωσίαν και να κατανοήσει τα μυστήρια της πίστεως. Καθώς περνούσε μέσα από τόσες ταλαιπωρίες και εξορίες, συνέγραψε και άλλα πολλά σπουδαία κείμενα, τα οποία μας άφησε ως πολύτιμη δογματική διδασκαλία και ιερή παρακαταθήκη μέσα στην Εκκλησία μας.

Γνωρίζουμε όλοι ότι αυτή η εβδομάδα είναι η εβδομάδα μετά την Ανάσταση του Κυρίου και την ψηλάφηση του Αποστόλου Θωμά. Και όπως ακούσατε και από την υμνολογία, αναφερόμαστε και σε αυτό το γεγονός μέχρι και το Σάββατο, που θα γίνει η απόδοση της εορτής της ψηλαφήσεως του Θωμά.

Ο Θωμάς, όλοι μας γνωρίζουμε λίγο πολύ τα γεγονότα, την συνάντηση των μαθητών χωρίς την παρουσία του Θωμά, την δεύτερη συνάντηση με τον Θωμά όπου έψαυσε τις πληγές του Κυρίου, όπου ομολόγησε «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου» και βέβαια όλοι μας θυμόμαστε αυτά τα λόγια τα οποία ο Κύριος είπε στο Θωμά, ότι «μη γίνου άπιστος, αλλά πιστός». Σ’ αυτό το οποίο θα πρέπει να μείνουμε, να μείνουμε σε αυτό που είπε Κύριος εις το Θωμά. Έχουμε την πρώτη συνάντηση του Αναστημένου Χριστού με τους δέκα μαθητές. Η Εκκλησία ήδη είχε συγκροτηθεί εις στο πρόσωπο του Αναστημένου Χριστού και των δέκα μαθητών, έχουμε την συγκρότηση της Εκκλησίας. Και όταν ο Χριστός είπε στον Θωμά: «Μη γίνου άπιστος, αλλά πιστός», δεν του είπε να μην πιστεύει σε Αυτόν, αλλά να προσέχει και να εμπιστεύεται τον λόγο της Εκκλησίας· διότι όταν οι μαθητές τού είπαν ότι είδαν τον Κύριο Αναστημένο, αυτό ήταν ο λόγος της Εκκλησίας, η ζωντανή της μαρτυρία.

Και ο Αθανάσιος, τον οποίον τιμούμε σήμερα και αύριο, υπήρξε και αυτός Απόστολος, μαθητής του Ιησού Χριστού, πρόσωπο καθιερωμένο μέσα στην Εκκλησία. Όπως σε κάθε οικογένεια ή οργανισμό δεν πορεύεται ο καθένας μόνος του, έτσι και στην Εκκλησία, είμαστε ενωμένοι «ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι», στο Πνεύμα του Αναστημένου Χριστού και καλούμαστε όλοι μας να ακούμε και να

βιώνουμε τη ζωή μας μέσα στην Εκκλησία του Χριστού. Και η Εκκλησία του Χριστού είναι εδώ. Το οικοδόμημα λέγεται Ναός, αλλά επειδή είμαστε όλοι μαζί τώρα συγκεντρωμένοι από το ρήμα εκ – καλέω, εκ- καλώ, που σημαίνει καλώ σε συνάθροιση, αποτελούμε Εκκλησία και παίρνει και κατ' επέκταση και το οικοδόμημα το όνομα Εκκλησία.

Ο Θωμάς λοιπόν ήταν υποχρεωμένος να ακούσει την Εκκλησία τους άλλους μαθητές περί της Αναστάσεως του Χριστού. Και επειδή μέσα στους ναούς μας τελείται η Θεία Λειτουργία, ας θυμηθούμε το Ευαγγέλιο που διαβάσαμε την Τρίτη της Διακαινησίμου: ότι ο Χριστός παρουσιάστηκε στον Κλεόπα και στον Λουκά και αναγνωρίστηκε «ἐν τῇ κλάσει τοῦ Ἄρτου». Εκεί, που τεμάχισε το ψωμί στο τραπέζι, ανοίχθηκαν τα μάτια τους και Τον είδαν. Έτσι κι εμείς συναντούμε τον Αναστημένο Χριστό μέσα στη Θεία Ευχαριστία και κυρίως, στο Σώμα Του και στο Αίμα Του, εκεί είναι παρών ο Αναστημένος Χριστός. Γι' αυτό και υπάρχει αυτός ο συνεκτικός σύνδεσμος – δεσμός των πιστών με τον Χριστό και με τους Αγίους, «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ», διά της Θείας Ευχαριστίας, μέσα στους ναούς μας, με τη λατρεία μας και με την προσευχή μας.

Αυτό, λοιπόν, ο **Μέγας Αθανάσιος, αδελφοί μου, αγωνίστηκε μέχρι το τέλος της ζωής του** – μέχρι και την τελευταία ρανίδα του ιδρώτα του, του πόνου του και του αίματός του – για να το μεταλαμπαδεύσει και να διδάξει τους Χριστιανούς της εποχής του, ότι ο Χριστός, «ὁ παρατεινόμενος εἰς τοὺς αἰῶνας», ο Αναστημένος Κύριός μας, παρουσιάζεται μέσα στην Εκκλησία, «ἐν τῇ κλάσει τοῦ Ἄρτου». Και καλούμαστε κι εμείς να ζήσουμε αυτό το γεγονός· να μη γινόμαστε άπιστοι, αλλά πιστοί άνθρωποι, αληθινά ενωμένοι με το γεγονός της παρουσίας του Χριστού.

Η παρουσία, λοιπόν, του Μεγάλου Αθανασίου είναι πολύ σημαντική για την Εκκλησία μας. Και εύχομαι όλοι μας να βιώνουμε στη ζωή μας τον Αναστημένο Χριστό· να Τον προσεγγίζουμε, να Τον ακουμπάμε, να Τον γευόμαστε μέσα στη ζωή μας, με το Σώμα Του και με το Αίμα Του. Και οι Άγιοι της Πίστεώς μας να μας διδάσκουν και να μας δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ορθή Πίστη μας και τη διδασκαλία μας.

Η
ΑΓΙΑ
ΕΙΡΗΝΗ

